

Grundtvig-arkivet fasc.: 100.

Registreret af: KT d. 16 / 5 1955.

Evt. enhedens nr.: 100.XIX.

1. Titel el. kort indholdsangivelse:

("Om Religjons-Frihed")

kasseret fortsættelse af fasc. 115.VI læg 6.

Antal sider: 44 (11 pag. læg:
7-17)

Antal blade: 22.

Format: kvart.

2. Papirsort (farve og evt. vandmærke): C & I. Honig

7. Ms.' første linie: de dertil, som den al-
lermindst kunde nægtes,

3. Afmærkning (I. J. N. osv.): ...

8. Ms.' sidste linie: og kun paa Tryk er Skrift
for Alle. (Slutningen i marginen)

4. Ortografi:

9. Tryk el. benyttelse:

Forarbejde til afhandlingens 3. stk.,
som undertryktes af censor. Udkom i
1866.

5. Andre ydre kriterier:

6. Indre kriterier (allusioner, citater m. m.): "mine
sytten Trængsels-Aar" (fra 1810).
Spandet har fået sin misbilligelse
af kongen: 6/1 1827. (8 r).

10. Tidl. forskeres skønsmæssige datering(er):

11. Nr. i bibliografien:

456.

12. Indholdsregest:

Trænger ingen anden til religionsfrihed, trænger jeg dertil, som ikke med god samvittighed kan have kirkesamfund med prof. Clausen - jf. Kirkens Gienmæle. Processen refereres (7). Misbilligelsen til Spandet har spærret vejen til Højesteret, og Gr. er styrtet i "borgerlig Fortvivlelse". Hans eneste håb står til cancelliets nye præsident. "(Har) rimeligvis (mistet) endog min Konges Naade". ((Dette er sikkert anledningen til den oprørte stemning i disse udkast og den stærkt prentede skrift, der dog også forekommer i udkastene efter dommen)). Måtte fratrede udgivelsen af Th M (9). Ser alt fra den mørkeste side. - Det 18. årh.s liberale ideer om troen og tanken, om ordets og skriftens frihed har indprentet sig dybt i min sjæl: BERNSTORFF, REVENTLOW, COLBJØRNSEN. Men den sidstes trykkefrihedsforordning blev min banemand (10-11). Er det den eneste lov i landet?

Overstr.: "Velan da, saa vil jeg ei længer rose og forsvare Statskirken, men skrive imod den...i min nuværende Forfatning". Den må helt omska-

bes, når jeg skulde befinde mig vel i den. Beder kun om lov til at udtræde af (fortsættes fasc. 115. VI læg 6).

Jeg har ærlig talt religionsfrihedens sag. Men hvad om jeg holdt en stille, men fuldstændig gudstjeneste i mit hus. Jeg kunde dog næppe dømmes derfor efter forordningen af 1741. Men alle forordninger om statsreligionens vældige håndhævelse vilde da komme til live! Eller sæt jeg da stiftede et splinternyt kirkesamfund! Da måtte jeg vel blive hørt (13). Eller landsforvist.

Min borgerlige fortvivlelse er fuldstændig, fordi den er klar. Men jeg er ikke religiøs, fortvivlet: mit håb bliver fastere og stærkere, alt ~~son~~ det klarer sig - gennem trængsler. Heller ikke videnskabelig fortvivlet, kun rådvild (14). Man overvandt mig kun, da jeg måtte tro, man endogså havde berøvet mig min eneste borgerlige trøst, kongens nåde, så jeg ikke kunde bære stillingens byrde. Udvandring var min eneste tanke. Jeg havde ikke hjerte til at deklarerere en separation (15). Jeg kunde ikke "gaa til Norge", men der ligger et "Gaade-Land i Vesten" (jf. 1810) (16).

Men skulde det være umuligt at jævne, hvad der står mellem konge og folk? Den beslutning modnedes hos mig, som jeg her udfører i det håb, at man enten vil tillade mig at træde stille ud af statskirken eller lade Clausen gøre det. Under Stemann vil det lykkes. Jeg har her skrevet for cancelliet og for majestæten. Biskop Münster og dr. Mynster må gerne høres, men ikke stiftsprovst Clausen (17). - Tillader cancelliet det, lader jeg det hele trykke.

- Disse ord til sidst tyder på, at udkastet, der begyndte som en del af en afhandling om religionsfrihed beregnet på trykken, nu er slået over i en personlig henvendelse - Stemann er blevet Gr.s håb - der først efter given tilladelse skal trykkes.

Affattelsestid: fasc. 100.XIX udgør den oprindelige fortsættelse af fasc. 115.VI læg 6 - nej, ikke den oprindelige, for der er et forlæg for fasc. 100.XIX, nemlig fasc. 100.XX + 115.IX. Fasc. 115.VI er et udkast til 3. stk. af "Om Religjens-Frihed", som Gr. arbejdede på i februar-marts 1827, og som undertryktes af censor.

Se oversigtsblad: III I.